

Powstanie Wielkopolskie

<https://pw.ipn.gov.pl/pwi/pamiec/miejsca-pamieci/9280,OSTROW-WIELKOPOLSKI-miasto-powiatowe.html>
30.04.2024, 13:22

OSTRÓW WIELKOPOLSKI (miasto powiatowe)

1. Przy ul. Wrocławskiej, obok gmachu dyrekcji fabryki „Wagon” (dawniej Zakładów Naprawczych Taboru Kolejowego im. Powstańców Wielkopolskich), znajduje się pomnik w formie odcinka ściany o uskokowej linii, obłożonej płytkami ze szlachetnego kamienia i poprzedzonej szerokimi schodami (proj. Tadeusz Kraska). Na jego środkowej części umieszczono wizerunek orła i wypukły napis: *1918 1919 Powstańcom Wielkopolskim w 65 rocznicę*, a niżej podpis: *Pracownicy ZNTK i żołnierze garnizonu ostrowskiego*. Przed ścianą ustawiono niesymetrycznie maszt flagowy. Pomnik został odsłonięty 12 X 1983 r., a 24 IX 2004 r. przekazany miastu.

2. W ścianę domu parafialnego przy konkatedrze (ul. Ledóchowskiego 4) wmurowana jest tablica kamienna, ufundowana w 1972 r. przez byłych członków Towarzystwa Tomasza Zana. Dom ten

był ośrodkiem życia polskiego w czasie zaborów, tu 10 XI 1918 r. utworzono Radę Ludową i pierwszy w Wielkopolsce pułk powstańczy, stąd w noc sylwestrową 1918 r. wyruszyli powstańcy, by wyzwolić miasto.

3. Na domu przy ul. Ledóchowskiego 6, na jego wschodniej ścianie od strony al. Powstańców Wielkopolskich, 10 XI 1988 r. odsłonięto metalową tablicę (proj. Franciszek Przybylski). Upamiętnia ona istnienie niegdyś w tym domu kolejno konwikt arcybiskupiego, placówki Towarzystwa Tomasza Zana, kwatery gońców w powstaniu wielkopolskim, a potem siedziby hufca harcerskiego. Po bokach tablicy umieszczono oddzielnie wizerunki orła w koronie i lilijki harcerskiej.

4. Na ścianie domu przy pl. Rowińskiego 3 (obecnie „Sanepid”) 30 XII 1988 r. metalową tablicą upamiętniono siedzibę Rady Ludowej – organizatora działań wyzwoleniczych na terenie miasta w listopadzie i grudniu 1918 r. Tablicę (proj. Józef Petruk) ufundował Ignacy Moś w miejsce poprzedniej, zniszczonej przez hitlerowców.

5. Na gmachu Urzędu Miejskiego (al. Powstańców Wielkopolskich 18) w 1978 r., w 60. rocznicę powstania, wmurowano tablicę – metalowy odlew *dla upamiętnienia patriotycznego zrywu mieszkańców Ostrowa Wielkopolskiego*. W 1988 r. otynkowano otaczający tablicę fragment ściany i zamontowano metalową dekorację składającą się z ozdobnych listew i gałązki laurowej.

6. Na cmentarzu przy ul. Limanowskiego, po

prawej stronie głównej alejki, urządzono kwaterę grobów uczestników powstania wielkopolskiego, otoczoną ogrodzeniem łańcuchowym na słupkach metalowych. Na 57 mogiłach leżą jednakowe płyty ze sztucznego kamienia. Pośrodku wznosi się wysoki obelisk, na którym od frontu umieszczono krzyż oraz płaskorzeźbę orła trzymającego szablę i karabin. Na grubym cokole wmurowano po bokach trzy czarne tablice z nazwiskami 15 powstańców poległych w czasie walk o wolność (*LS* wymienia 13 z nich: trzech, którzy zginęli w walkach na południowym froncie powstania i dziesięciu zmarłych między marcem a sierpniem 1919 r. z ran lub chorób), 28 zamordowanych w 1939 r., 10 w 1945 r. oraz 6 zmarłych po II wojnie światowej. Pomnik, wystawiony w 1924 r., po zniszczeniu przez hitlerowców zrekonstruowano 17 X 1948 r.; nowe tablice umieszczono w 1985 r.

7. Na cmentarzu przy kościele Najświętszego Zbawiciela, tuż obok bramy od strony ul. Wybickiego, znajduje się pięć symbolicznych mogił upamiętniających poległych za wolność i niepodległość Ojczyzny, nakrytych płytami lastrykowymi. Mogiła z prawej strony poświęcona jest powstańcom wielkopolskim. Pośrodku tej kwatery wznosi się betonowy krzyż, na którym umieszczono medalion z odznaką grunwaldzką.

8. Na bocznej ścianie kamienicy przy ul. Kościuszki w 2012 r. wykonano mural przedstawiający dwóch powstańców wielkopolskich z karabinami na tle orła bez korony.

